

14.1.1964

בקונגרס הציוני

(פניוח)

בעד חלק מן הזמן שעבר מאז הקונגרס הקודם אני עוד חייב לכם, בעצם, דין-וחשבון כחבר הנהלה, ראש-מחלקת ההתיישבות שלה. ראיתי את החוברת שהכין בענין זה ממשיכי - ראש-המחלקה, בשביל הוועדה המתאימה בקונגרס. החוברת כולה מכוונת אל העתיד ולא אל העבר. וכך צריך להיות. המסמעות של מקשינו בעבר נקבעה ונסדרה בסוף שיש להם לגבי העתיד. מוזכרים בה בייחוד שני מפעלים במיכנון, שיש לי אליהם קשר נפשי וממשי מיוחד: איכלוס הגליל החיכוך ומיחזור של חבל הבשור. בגליל כבר אנו עומדים בקיבוצה של המעולה ובבשור יש ההחלטה. שניהם עשויים לשנות הכלית סינוי, ברבות הימים, את טפה האוכלוסיה בהמשך בארץ. ועתה לפנייניס העומדים לפנינו.

רבותיי צירי הקונגרס,

אנו מחכנטיס בנקודה ממנה הימטורי להנועה ולעס. אני יודע שממטס זה נשמע דהוי משימוש. הוא נאמר כמעט בכל קונגרס אבל דומני, שהמעס אפשר להצדיק את הדיבור הזה הצדקה מלאה.

אפשר לבטח להגדרה משימוהיה של החנועה הציונית, ובעצם להגדרת המקידיו האקטואליים של העם היהודי כולו, ממתי נקודת מוצא: האחת מהוך גיהוה צרכיו

של העם הממוזר, והאחרת - סחון הגדרת צרכיה של מדינת-ישראל. אם משוחמת לנו
המגמה, לבצר הוויה יהודית לאומית שמדינת-ישראל עומדת במרכזה, חייבים אנו
להגיע לאותה מסקנה ממשיה עצמה משהיהן כאחת.

בנאום המתיחה הפלה נשיא ההסתדרות הציונית, חו"ר גולדמן, כמה סן הגורמים
המנוגים ביסודה של המציאות היהודית בזמן הזה. דומני שקשה להלוק על הסרוגנוזה
הקודרת שלו. לדידנו היא מחביבה מסקנה ציונית קלאסית, שאין עתיד לעם ישראל
מבלעדי ארץ-ישראל. היא מסווה למסקנה זו חריפות השנה אקטואלית. אקדיש את
דבריי שלי הערב לחתימה למסקנה הציונית, בדבר המקידיו האקטואליים של העם
היהודי כולו, סן הצד האחר: מהערכת טענה וצרכיה של מדינת-ישראל, ואנסה לתאר
אותם כאן, לענות בקצרה.

בעיה במחון המדינה חייבת להעסיק אותנו - ומעסיקה אותנו - בראש ובראשונה.
דבר זה איננו נובע מטעמי אידיאולוגיה איזושהי אלא מצרכים מוחשיים לגמרי.
הביתחון הופס את המקום הראשון בדאגותינו, וארשה לעצמי לומר שהפך במידה ידועה,
לערך עצמי מקודש, משום שאנו חיים במציאות הנקבעת על-ידי רצון מוצתר של אויבים
להאכידנו סגוי. אם לא נוכל לעמוד בטענה הזאת, לא יהיה טעם ולא יהיה קיום לכל
שאר מעשינו בארץ. ומתוך ההנחה הציונית, כי רק מרכזיותה של ישראל מבטיחה את
הסך קיומו הלאומי העצמי של העם היהודי, את מיהות רוחו ובאונו, באים אנו
לכלל מסקנה כי חזיה במחונה של ישראל היא גם חזיה הקיום היהודית בעולם כולו.

שני פנים לה, לבעית הבטחון שלנו: מה שאנו קוראים בשם הבטחון השוטף ומה שקרוי הבטחון היסודי. מצד הבטחון השוטף, חיינו אנו במקופה של רגיעה יחסית, אבל לא יותר מיהסית. עדיין אין זו רגיעה אמיתית, מחמדה ויציבה. מאחורי הגבול השליו לכאורה, מאחורי כל גבול יבשתי של ישראל, עומדים כוחות מזויינים ואורבים לרגל של מעולה. והמדובר איננו רק בסכנה כזוה אלא גם בסכנה כפועל. הרעשה ישובים שלווים בידי הסורים בצפון, התקפה זדונית שביצעו הירדנים על שוטרים באזור הר-הצופים, לא כל כך רחוק מן האולם הזה, כעת מהשוטרים יצאו לתפקידההנובע ממחווה של רצון טוב מצידנו - אלה הן שתי דוגמאות הלקוחות מן הכרוניקה של הימים האחרונים סטט, שתי מזכורות דמים המזהירות אותנו, אם יש צורך באזהרה, שפני היחפסוה לסאננות מהוך שלווה מדומה.

ואם חייבים אנו להיזהר מאשליות בחחום הבטחון השוטף, על אחת כמה וכמה שאין לנו להפס לסאננות בחחום הבטחון היסודי. גם כאן יש חופעות, שיש בהן משום ארבעה למראית עין, ולא היא. מרכז ההוקפנות העיקרי, ששלטון המצרי, סיבל לעצמו באחרונה נוסח דיכור הנשמע לעינים טחון יוחר. נאצי מופיע באיצטלה של רודף שלום כשהוא מכוון את דבריו אל אזרחים מארצות אירופה ואמריקה. לעיחונות סוגנו יריעות, בוודאי לא בלי כוונה, כי שלטונות מצרים הם שעצרו ביד הקיצוניים, כביכול, כמוריה. חשוב לנו לחזור מבעד לפני הדברים ולרעה את משעוהם האמיתית. בדיבורו כלפי עמו שלו אין השלים במצרי טוטה אף כהוא-שה מן המנסה היסורית שלו, לעשות מלחמה בישראל ולהכריעה בשעה שייראו לו הנסיבות נוחות לכך. אין השלים המצרי מתעלם כליל מן הלקה שלמד בדבר הכוח הישראלי. אולם ממקנתו איננה שלום אלא הכונה

לטווח ארוך יותר, הוּך ליכוד מכסימלי של מדינות ערב בהגמוניה מצרית. כדי לשרת
מגמה זו טובבים משולחיו של נאצר בבירות ערב. כדי לשרת מגמה זו, ולא כדי לעשות
שלוט, מעוניין הוא למנוע התפרצויות שהן - לפי חשבוננו - לפני זמנן. לשם כך באים
גם מאמצי קהיר לצבור כח מדיני מצורת ההלטה אנטי-ישראליות בוועידות בין-
לאומיות ובצורה הצהרות הזדמנות מצד מעצמות פסוייסות.

נאצר אומר, כי המלחמה עם ישראל היא בלתי נמנעת אך את הזכות לקבוע את
מועדה מבקש הוא לשטור לעצמו. מאמצנו הבטחוני היסודי חייב להיעשות מתוך התכוונות
לסכל מזימה זו ולקדם פניה, אם הבוא, בכל עת שחבוא.

השלוט עדיף בשבילנו על מלחמה, ואפילו חסתיים כנצחוננו. מכאן חשיבותו
היסודית של בניית כוח הרחעה רב-עוצמה, שיהפוך את חלוט ההוקפנות נגד ישראל
לאשליה מסוכנת לכעליה. אם בכל זאת יתעלם אויב שכוחנו המרחיע, חייבים אנו להיות
חזקים במידה מספקת כדי להתבונן מפני התקפה, טטש כטש שאנו נכונים להתבונן מפני
התגריות שוטפות לאורך הגבול.

כל הרבויט הללו מחייבים את חיזוקו הטמטיד של צה"ל כאדם ובכלים גם יחד.
לא אכנס כאן בפרטים בכל הנוגע לכליט. אנו שוקדים על הגברת עוצמתו של צה"ל בטטח
זה, ויש לנו לרטוט לזכותנו היטיבים לא מבוטליט. מה שאני רוצה להרגיש הוא, כי
בכליט בלבד לא די. בחשבון אחרון, אנו נשענים על האדם, על כוח אדם מעולה, על
חייל היודע על מה הואלכלחט וכיצד להילחט.

שני פנים לה לדאגה זו שלנו לכוח האדם המגן עלינו: כמות ואיכות. גם במישב הכלים והרוח הלוחמת קשה לעמוד בפני הסכנות המאיימות עלינו בלי נוסא אנושי בכמות מהאימה, ודומני שאין הדבר הזה פעון הסברים. אבל לא די בכך. מחשבת החוקשנות ארוכת הטפוח של אויבנו מבוססת על הידיעה הברורה, כי במספרים אבסולוטיים המיד יעלה כוח האדם של הערבים על כוחנו. התוכניות שלהם סכוונות להוציא ממסדה יטוריה זו סך הכוח אל הפועל, להפוך את המספר הסטטיסטי למציאות בשדה הקרב. על-כן עלינו להגביר היילים גם בכמות וגם באיכות. מכאן התביעה לגידול האוכלוסיה ומכאן השקידה המתמדת על איכות החייל והמפקד בצה"ל, שקידה שאין להטרירה משימות רמתה החינוכית המדעית והטכנולוגיה של המדינה בכלל. שתי התביעות מוטנות במלוא החוקף אל יתרות העולם, אל התנועה הציונית ואל הקונגרס הזה. ועוד אחזור לכן בהמשך דבריי.

הבטחת שלומה של מדינת-ישראל היא החנאי להמשך מפעלנו במיתוח הארץ. אמיתי בראשית דברי משהו על הכניות המיתוח החקלאי. מיתוח זה אינו מותנה כל-כך בשטחים העומדים לרשותנו: הוא נחמס על-ידי כמות המים העומדת לרשותנו, אבל - טוב ושוב - גם על-ידי כוח האדם שיהיה לנו.

תוכניות החקלאות שלנו בנויות על ניצול מקורות המים הרבילים שלנו, כולל המים הזורמים במוביל הארצי, והמים שיזרמו בו בשלביו הבאים, עד לסוף העשור הזה. הרחבת כוח הקליטה מעבר לכך, לביצור המדינה עצמה ולהיענות לבאים אליה מדחקס ומרצובט, מחייבת אותנו להכניס למעגל, במסוך לכך, גם את מי-הים שנמתיק, כך, עשור אחרי עשור, מנתחלת שרשרת המעשים של מדינה משגשגת ונענית למביעות העם היהודי ולהזון באולחו, שעה שהיא

נענית לצורכי גידולה והתעצמותה שלה. לכן נקל להבין מדוע הוהיעו תוכניות ההשקיה והמים כגוף מרכזי על כך גם בפעולתנו המדינית: ההדיפה הנמצאת של ההתנכלות הערבית לפוביל הארצי וההסכס עם ארצות-הברית בדבר הקמת מפעל משותף, כעטור הבא, להפקה מפולבת של מים מפפקים ושל חשמל, בעזרת כור גרעיני המיועד לשני הדברים גם יחד.

כן, רבותיי, רואים אנו, כי מאפצי המדינה לרכוש זיידות טמעצמות מכווננים

במישרין להגברת כוחה העצמי בכל השטחים החיוניים. אנו סוקרים על עזרה מדינית ומשית להעשרת מקורות המים שלנו ולהאדרת מיתוח הארץ כשט שאנו סוקרים על עזרה מדינית ומשית להגברת כוח העמידה הצבאי שלנו. למען המדינה ולמען עחידו שלו, נחבע וחיוב העם היהודי כולו להטות את שכמו לכך.

אם נחזור רבותיי לבעיות המיתוח כשהן לעצמן, חייבים אנו לציין כי גם

אם יתגשמו מיטב שאיפותינו לגבי המקלאות, הרי עם כל ערכה של המקלאות כיטור ראשוני, חומרי, חברתי ומטורי בהתחייית העם, עדיין אין בה כלבד משום פתרון מלא לבעיה הגרלה האוכלוטייה.

כל תוכנית רצינית להגדלת אוכלוטייה המדינה במידה ניברת חייבת להשקן

במידה רבה על העוט מוגבר ועל שילובו של פתקוש הזה במערכות ההחישכות שלנו. ידעתי, כי תיעוש במונחי הזמן הזה הובע כוח אדם מעולה, יוזמה, חקוזה וחושיות, רמה טכנולוגית ומדעית והון רב, זכו הקיבוצים היהודיים כארצות הרווחה, ויש בידם לתח לנו מכל אלה, ולנו הזכות והחובה לתבוע שיבואו ויסאאו לעצמם טדה פעולה

מבורך בארץ.

יבואו נא בעלי ירושה ובעלי ירע. המדינה ואנו כולנו מצפים להם. יבואו מכל קצות
העולם היהודי ביוזמתם, בידעם ובהונם. עם זאת יש לחפש ולמצוא פתרונות גם להעברה
האופי החברתי המיוחד של מפעלנו לתחום הירושה. היטלתי בחללה של חנוכהנו מזה כמה
זמן את הרעיון הקיבוץ המעשייתי, בצד צורות אחרות של המיטבות העשייתיות קואופרטיבית.
אני משוכנע, כי הדבר הזה חייב להעשית ואף ייעשה, וכבר יש החללות בכיוון זה על-ידי
החברגנות נוער להמיטבות העשייתיות במטרה הנח"ל.

כל המוכניות, בחקלאות ובתעשייה גם יחד, וכן בשטחים אחרים, מיזמדות על
עליה ברולה. הפליה דרושה לשם ביצוען, כמש כשם שביצוען דרוש להסך קליטה העליה.

צירי הקונגרס,

אנו מחקרים במהירות רבה לשלב קריטי במפעלי העליה שלנו. העליה נמשכה
כיום בקצב מהיר של כמה רבבות לשנה. אם היא תימשך בקצב כזה - ואין סיבה להגיה
שלא - אנו עשויים לדלות עד לקונגרס הציוני הבא את מעינות העליה המצויים בארצות
המצוקה המחוזות לעליה, ואוכלוסייתנו הגיע ל-3 מיליונים. אינו רוצה להלאוהכס בניחות
מספרי של השאלה הזאת וחלק טן הדברים אף אינם נתונים לאמירה כפומכי, בוודאי תשמעו
על-כן בוועדות.

אם יש משמעות לחזון הציוני, לחזון קיבוץ בלויות, לחזון בניין המולדה -

חייבים אנו להציב לעצמנו במלוא החריפות את השאלה מאין יבוא המסך העלייה.

כאן חייבים אנו קודם כל להפנות מבטינו אל יותר משלושה מיליונים
יהודים בבריית-המועצות. הציקה היהודית הלוהטת של קיבוץ זה, איננה מוטלת כלל
בספק והרבר בא לידי גילוי בכך שדובר המכרזע הצהיר על יהדותו בריש-גלי במפקד
האוכלוסיין האחרון. מן הצד השני נתון כל ביטוי של הזדהות יהודית לאומית
כארץ זו בצד של הגבלות המורות. וכבול גם הביטוי העליון של הזדהות לאומית
יהודית, העליה לארץ, ואפילו בתחום המצומצם המצומצם על-ידי הוסכיות פשוטה
ויטודית: איחוד משטחות. אין שום הכח לכרוך את הביעה העלייה סבריה-המועצות
דווקא בסענה על-קשי מצבם של היהודים בארץ זו או בהסחה האטמות כלפי כרייה-
המועצות בכלל. אנו נושאים את עינינו לעלייה שביסודה מרגמת החושט יהודית
עמוקה, החושט היסטוריה ומולדת, שהיא נחלת היהדות הרוסית בכל הדורות. אנו
בטוחים בצדקה החחושה הזאת ובקיום נושא לאומי ואנושי גדול שייענה לה, מתוך
רצון איתן להסתמך לצור מהצבתם, למולדתם ולמשטחותיהם. שאלת יהדות כרייה-
המועצות לא תרד מעל סדר יומנו ומעל לוח ליבנו. אנו בטוחים, כי אין שום סיבה
סתוהיה, לא סמלכמיה-סוכייסיה ולא אידיאולוגיה-קומוניסטיה, להעלמות זו מאחדות
הגורל היהודי ומיחידותו, כשם שאין שום טעם טכיר להפליה ולהסמר פנים לבכי
מפעלנו המפכני והמחויב הכרה בארץ, דווקא בצד טעמי שחרה את החמורה החכרהים
הגדולה על דיגלו. אנו מצפים לחמורה גם כעניין זה. אני בטוח כי הכרתו העצמים
של הציבור ושל המלפון הסוכייסי, ורגישותם של כוחות דעה קהל העולמיים, יהוללו
אזחה. העם היהודי, החנועה הציוניה ומדינה-ישראל ערוכים ונכונים לקבל חמורה
זו ולהתמודד עם אתגריה לכשתבוא.

קונגרס נכבד,

כשמונה מיליוני יהודים בערך חיים בארצות אירופה ואמריקה שהעליה מהן הלויה כולה במאמצינו שלנו, במאמצי העם היהודי עצמו. לגבי הקיבוצים הללו אין דאגה לטיהר העלייה. כל הרוצה לבוא מטוס - בן-אורין לקום ולבוא. ואכן נפסקת העלייה מארצות אלה, אף כי בקילוח דק, אפילו בשנות העלייה החמוניות הגדולה מארצות המצוקה, טעה שלא נחמנינו לשפל בהן במיוחד. עתה טוב לא דיי בכך.

רבותי,

לפנין העליה צמוד דבר הקליטה ודבר מיזוג העליות והגלויות בחוף המדינה. קצה יותר מששים ריבוא היינו כאן בקום מדינת-ישראל. מאז קלטנו כפליים במספר הזה. העולים שבאו אלינו לא היו גוף אחד כחרבותו וביכולתו הטכנית. אנו מצוים ועומדים על העלאת רמתן של העליות הכמות מארצות נאסלות, גם מצד השקידה על רמתה של המדינה בכלל, וגם מצד ההיקפות לבעיה החברתית הנוצרת כתוצאה מפער תרבותי, המהרגם על נקלה לפער כלכלי וסוציאלי.

מלבד האמצעים בתחום הפיתוח המשקי, אנו נחבעים ונענים למאמץ חינוכי אדיר, וכבר אנו רואים מידות ראשוניות למעולחנו כשעה זה. פריין אנו רחוקים מן הרצוי. הפיכת עליות שונות למקשה חברתית אחת היא כנראה משימה הדורשת יותר מימי דור אחד. אבל גם אם לא עלינו המלאכה לגמור, אין אנו בני אורין ליפטר היסנה. גם לשם כך אנו זקוקים למלוא כוחותינו האנושיים, החומריים והרוחניים של העם היהודי.

בבירותי ורבותי,

ביקשתי להעלות כאן, ולו גם בקצרה, את עיקר תפילות סמדינה ישראל עומדת
לפניהן כחומי הביטחון, הליחות והעליה. בכל שנה ושנה המסקנה המחייבת מהעמות
הבעיה היא אותה עצמה: גידול מהיר שיסחכם בהכפלה אוכלוסייתה של מדינת ישראל חוץ
עשרים עד עשרים וחמש שנה.

שני דברים דרושים כדי שנוכל לעמוד בכך: העליה עצמה וזיקה יהודית עמוקה
ברחבי העם במטרות. כי זאת לדעת: בלי הווייה יהודית של עם יהודי אין מקור לעליה
מרט אולי לזו הבאה טומה המציק. אנו נוטאים עכשיו את עינינו לעלייה הבאה מחוץ
הרגשה יעוד לאומית, מחוץ אהבת חרנה ומולדת, מחוץ חיטפוש טדן למטיש היכולת הרוחנית
הלאומית, מלבד עניינים טחומטר. למען העליה הזאת, ולמען הזיקה היהודית שהיא אם
העלייה, חייבת החנועה הציונית לחטל את כליה הרישניים והאירבונניים גם יחד.

ספור לחקטתה של מדינת ישראל דיברו הכל על טשכר רעיוני בהנועה הציונית.
הנה לחטת החנועה על קומטיותו המדינית של עם ישראל בארצו, והיא חטיבה את היעד
שהטיבה לעצמה. כמובן, מדינת ישראל הוטיפה ומוטיפה להיות זקוקה לעזרה ולחיזוק,
ע"י חטיכה כספית ומדינית, ומבחינה זו לא חטו חקידיה של החנועה הציונית עם
הקטתה. אבל - אמרו עזרה וחיזוק באים למדינת ישראל גם ממקורות יהודיים טאינם
מבדירים את עצמם כציוניים לא מבחינה אידיאולוגית ולא מבחינה אירגונית. באין
היערכות ליעדים חדשים טצד הציונים, היו שהיטילו ספק בטעם קיומה של החנועה
אחרי קוט המדינה.

בכל זאת הוסיפה התנועה להחזיקים ופעלה בלי רביזיה יסודיה במערכות

הרעיון והאירגון. כיצד קרה הדבר הזה? האוסנם רק מתוך אינרציה של מוסד, המקיים

אם עצמו בלי קשר הכרחי עם יעודו? דומני, שאם התשובה יש למצוא בתחום אחר.

היעד הציוני המיידני בטווח שש-עשרה או שבע-עשרה השנים הראשונות לקיום

המדינה התבטא בהעלאה בלויית המצוקה הפתוחות לעליה, כמתן הכלים הארגוניים והכספיים

לאירגון העלייה הזאת ולקליטתה. לטרוח השינוי שחל בנסיבות המדיניות, היתה התנועה

הציונית, כמוה שהיא, ערוכה ומאורגנת לקמירה במשימה זו. הפעולה הגדולה שנעשתה

יצרה אצל רבים בתנועה הריגשה סיפוק שדחחה את הלחץ להעסיק מקור ולבדוק כיטודות

קיומה של התנועה בימי המדינה.

כעת נשחנה המצב. פעולות העלייה והקליטה, כפי שהיכרונון עד כה, מתקרבות

לקיצן. יש להעמיד לפני התנועה הציונית המפקידים מסוג חדשן החפיקוים הללו מעובנים

בדעיון הציוני היסודי אבל אינם דומים למה שנודע מן התנועה מעודה ואף בימי קיום

המדינה עד כה. התנועה הציונית קיימת, בכל הנסיבות ההיסטוריות, אחדות ייעוד מתוך

הילופי יעדים. הייעוד לא נשחנה. היעדים חדשים כיום לצמרי.

הצורך להגדיר דברים מחדש ולהעריך מחדש הועמד באריפות מיום קום המדינה

כשאלה של ניהוח היסטורי. כיום הזה, עם התקרבותנו לדליית בלויית המצוקה הפתוחות,

הנך הדבר לשאלה מעשית בועדת, לשאלה חיים, גם למדינה, לבידולה ולצמיחתה, וגם לתנועה

הציונית, לפניין לעיסוק שאין לדחוחו עוד.

היכולת להקדים את מהלך ההיסטוריה היהודית, לחזותו מראש, להתמודד עימו ולהעלות פתרונות שיטתו מדרכו המשיכית, זה היה מקור לבאור מוצדקת של תנועתנו. אם לא נחשב את דרכנו לאלתר, כטונחי האתגרים המוחשיים העומדים לפנינו, נימצא, הלילה, נגודים אחרי מרכבה ההיסטוריה ולא צועדים לפניה. אנו נמצא את עצמנו מניס אל מניס עם הסחר, ועלינו - כלי האתמול. אסור להנועה הציונית, אסור למדינה, אסור לעם היהודי, שיקרה אותנו כדבר הזה. חכמים - ראו את הנלד.

בראש ובראשונה - עלייה מארצות הרווחה. אל הציונים המאורגנים מוטנית החביעה הזאת קודם כל. עליהם להחליץ לה. במזמח אישי ובאירגון. אני יודע שדיברנו על כך גם בקונגרסים הקודמים ולא רק בקונגרסים. ההמונים לא באו בעקבות הקריאה. ידינו היו סלאות עבודה בקליפה עליה המצוקה ויכולנו לפטור זאת במשיכת כסף. לעתיד לבוא לא תוכל המדינה, לא יוכל העם היהודי, לא תוכל האנוקה הציונית להשלים עם השלום מס שתיים בלבד, ולעיתים אף עם מחוח מזה. והרי אמילו ציונים - נהמסו ונתפסים לראות גם בדיבור על עלייה משום אפיקורוסות מדיקה.

היו ארצות שיהודים היו חייבים לעזובן, אם בצפון אפריקה ואם באמריקה הלאטינית, אף הם המירו, ברובם הסכריע, גולה בגולה ולא עלו לארץ. עובדה זו היא עדות חמורה בכחב האיסוס נגד תנועתנו. היא מצטרפת בהכלמה מארידה למיעוט העלייה מארצות הרווחה הגדולות, עלייה שבכל קוטנה אין לזקוף גם אותה בשלמות להסכון התנועה.

המחשבה החדשה והעשייה החדשה, שהתנועה נתבעה לה, חייבה לענות על צורכי עמות

ואיכותם יחד.

קודם כל - עליה גדולה. אנו חייבים לחשוב בקאמבוריות של רבבות בשנה המצטברות ברבות השנים למאות אלפים עולים והמצטברים לפחות למיליון אחד תוך 20-25 שנה. והלוא מבחינה מטפריה אין התביעה כשום פנים למעלה מכוחו של העם היהודי באמצעות הרווחה. המדובר הוא בעלייה של 30-40 אלף יהודים בממוצע לשנה מארצות אלה, עם ראשית שנות השבעים פחות משליש מן הריבוי הטבעי השנתי של 8 מיליוני יהודים החיים בהן. האומנם אי אפשר להכניע אפילו את המעט הזה מן העם ומנאמני ציון שבחוכו, למען הבטחת קיומנו כעם, למען המדינה שקמה בחסותה חקורותיהם של אחינו הסומחים? גולת הרווחה נחבשה לקיים "ואהבת" בכל מאודה - בכספה - ובענתה, המורש הנפ הזה. האומנם ייבצר ממנה לקיים גם "ככל נפשך" - בגופה מספר?

אולם לא רק זאת. טיב ההדומה שתהרום העליה החדשה הזאת לתחיה ישראל באמצע מוחנה גם נכך, שיהיה בה גרעין יסודי, לזו שכשודרה, של בני נוער חרורי רעיון ומטירות לרעיון. כבר ששחשתי פעם בדוגמה של היל השלום מיסודו של הנשיא קנדי המנוח. במסגרתו של היל זה נחלצו בני נעורים יהודיים רבים לעזרת העולם המעורר והמתפתח. צריך להיות לנו הכוח לחולל הנועה כזאת לעזרת עמנו שלנו. אינטליגנציה צעירה, אנשי רוח, אנשי סיע ושכניקה, אנשי דת, צריכים לבוא לכאן להטות שכס ולעצב את דמותה החדשה של המדינה בהיבנותה. עלינו ליצוק את רעיון המלווציות למוך דמוסיס חדשים, מרי החקופה הזאת, מרי השליש האחרון למאה העשרים.

עיצוב הדמות של התנועה החלוצית מותנה קודם כל בעצם קיומה של התנועה הזאת, בהתאם עמדתה ליושנה. התנועה הציונית חייבת לתת לתנועה החלוצית את מלוא העזרה; התנועה החלוצית מצידה צריכה לחשוב בקטגוריות הדמות והחייבות אותה לתנועה גדולה הן התגברות על הפיצול המופרז הקיים בחוכה כמורשת עבר, שאין לה שום טעמעות במובחי האתגרים העומדים לפנינו.

כבר אפרנו, כי העליה מותנית בקיום ציבור יהודי איתן במודעתו ובהזיותו הלאומית. הכלי היסודי ליצירת תודעה כזאת והזיות כזאת הוא החינוך, חינוך עברי. גם כאן יש להתחיל קודם כל ממצות עשה של היהדות הציונית. ציונים - למדו עברית, למדו עברית את בניכם ואת בנותיכם, הביאו במגע בלתי אמצעי עם ספר הספרים ועם דברי ימי ישראל במקום, עם ספרותנו החדשה, ועם ערכי התרבות הנוצרית במולדת. יתן קודם כל הציוני חינוך יהודי לאומי, חינוך עברי, לבנין ולכנותיו שלו. גם כשהוא לעצמו ולבדו יהיה דבר זה בגדר מנוף אדיר, שיחולל דאגיה סיבוי בדמותן של הפוזות ישראל. אחרי צער ראשון זה תבוא חובה הנשיאה בעול עיגב הדמות היהודית של כלל קיבוצי ישראל בעולסץ זוהי "עבודת ההווה" הציונית הנדרשת כיום מאתנו, נוסף על מלאכה ביצור המדינה, ולמעשה: לא המאבק על קיומן של הפוזות ישראל בלבד, אלא המאבק על קיומן היהודי.

מדינת ישראל מוכנה גם היא להחליץ לעזרה המשימה הזאת. קודם כל - כמרכז להכשרת

כוח אדם למפעל החינוך בארצות הגולה.

יכול אני להודיע לקונגרס, כי ממשלת ישראל והנהלת ההסתדרות הציונית העולמית

קבעו ביחד את עקרונות האחריות המשותפת לעתידו של העם. בלי שנקבעה זכות של בלעדיות:

נשמח לכל יוזמה של גופים יהודיים ציבוריים בעולם לפעולה נוספת בשטח זה ונעזור לה.
הכשרה פעילים ושליחים, קודם אלה שיבואו מחו"ל להס כך, והצבתם לחפקידים באיננו,
בפעולה בנוסף, בהתבונה, בהנצח הלשון העברית ובעידוד העליה, היא משימה מרכזית לעניין
זה. מטעם ישראל חתן לכך את מלוא עזרתה.

אני בטוח כי מלבד החובה הלאומית שבדבר זוהי גם השקעה נכונה מצד מדינת ישראל.
גם אם נזרע בדיספה ובדאגה עתידה ואולי מאוה נקבור אלפים ורבתה ברינה.

כבר מתנהל אצלנו, כאילו, ויכוח בין החובעים להפנות כוחות הינוך מישראל לגולה,
למען חיווקה הלאומי, לבין המתנגדים לכך בנימוק שכל כוחות ההוראה שיש בידנו להעמיד,
דרושים למדינה לעצמה.

כבר העירו, כי הוויכוח הזה הוא מדומה. אין איש מעלה על הדעה שמדינת ישראל
חשונה ידה מלעזור בכנין הווייתו הלאומי של העם היהודי במקומות מושבותיו. מן הצד השני
אין מציע שהדבר הזה ייעשה חוץ דילדול מערכת החינוך שלנו, ואין איש טוען שיש בכוחה של
ישראל להרים מעמסה כזאת לבדה ואפילו במחיר קורבנות גדולים.

המעמסה העיקרית מוטלת על שכם הקיבוצים היהודיים לארצותיהם, גם מבחינת
האמצעים וגם מבחינת כוח האדם. ישראל יכולה להיות הכוח המארגן, המכשיר המונח, הדוחף
והמניע. היא יכולה לעזור בהכשרת מורים ומדריכים, היא יכולה להוסיף ולשגר שליחים לאירגון
עליה וחינוך גם יחד, היא יכולה להפנות אמצעים ולתפח את הכרח היקוד השגותי. אין היא
יכולה לבוא במקום המאמץ העצמי, במקום האבטואמנסיפאציה במשמעות החדשה שיש עתה למושג

זה בארצות הברית. כאן יש כר נרחב לפעולתה של החנוכה הציונית. היבטי אה הקרובי שגם
אירגונים יהודיים אחרים יטו שם, וכבר יש סימנים לכך.

ובזאת לא אמרנו דבר על הקורה העיקרית שיש ביכולתה של ישראל להוסיף והיא הייבם
להחליף לכך, ממנה יתבע הרבה שיפור מאורה שלה, מאורה הלאומי - רוחני וחברתי, כדי
שתהיה אכן שואבה למיטב העם והנוער שיקום מאהבה לבנות יחד אהנו אה עתיד האומה, ויתברכו
בו. אבל גם לשם כך זקוקה היא לחוספה כוח. וזאת לרעה הדירה מדינה - גם ברוב עט.

צויין כאן, שיתוף הפעולה הקיים בין ההסתדרות הציונית לבין ממשלת ישראל. שיתוף
פעולה זה ייטשך והוא דרוש לנו. אבל אין פרושו הרפייה החביעה מן החנוכה הציונית ומכל
יחיד ציוני, שימשה רעיונו, ויבצע, את המטפעות האקטואליות שהיא מאוייבת ההיסטוריה
היהודית בימינו: בנין הארץ ובנין העם - עליה לארץ והיגור לעם.

והייתה הערה אחת, כדבריו של הקונסור בולדמן בנוסח המתיחה, על ממשלתה הנוכחית
של ישראל, המבטא "רוח חדשה" במכלול העמדה הציונית לעומת מה שהיה בימי ממשלותיו של
דוד בן-גוריון.

מקורו בי החשש, שגם יטעו מי מצירי הקונגרס, לאו דוקא הד"ר בולדמן עצמו, ויחשבו
שעם המילוף בראשות הממשלה נסתיים באסח הוויכוח לגופו של עניין, ספה החביעה. חובתי
להסביר ולהזהיר, כי עמדה היסוד שלנו, של ממשלתה הציונית של מדינה ישראל, עומדת בעינה.
החביעה לביצור המדינה לעלייה ולחיגור עברי שאובה מכשונם של חיינו ולא תיהכן ממשלה
בישראל, הנאמנה לייקודה ולשליחותה, שלא תבטא קריאהנו זו מן המיצר.

החביעה היסודית מן התנועה הציונית ומכל חכריה, שיהיו חייבת מכוונתם
למילוי משימות הדור, ומצוותיו איננה נושא לחילוקי דעות, על-כל-פנים - לא ויכוח
ביני, או בין מישהו אחר בממשלה, לבין דוד בן-גוריון, ולזכותו של נשיא האמחדות
הציונית ייאמר שגם הוא בריביו ראה בנושא החריף ספק למעטים בן-גוריון לא יותר
מתירוף למחלי התנועה שנאמדה בו. גם הוא רואה את עיקר הסינוי בנוסח.

בבירותיי ורבותיי,

תנועת ההיסטוריה של התנועה הציונית שינתה הכלית שינוי את המציאות היהודית.
הוקמה המדינה וקלטה אחים בטוב. המציאות החדשה, שאנו יצרנו כמו ידינו, היא החובעת
מאיתנו תנועת חישתן לא התספק בלבד ואף לא הגברת הפעולה יענו על הצרכים. החידוש צריך
לחיות עקרוני, סדתי, הסניה גדולה בתנופת רבתי.

אם נחפש לנו אנאלוגיות היסטוריות - ההבדל הוא כמו בין הצהרת באלפור לבין הצהרת
כפסי. הצהרת באלפור ראתה את עבודתנו "כעין יפה". הצהרת כורסי, בנוסח החומס את ספר הספרים
שלנו, אומרת: "מי בכס מכל עמו ד" אלוהיו עימו - ויעל". עד כה ראתה התנועה בגולה "כעין
יפה" ציונות של מצוה עשה אישיות. רק מעטים קיימו זאת בגומה. סוף את יכולנו להרשות
לעצמנו את הדבר. כיום אנו עומדים במועד באחרון מסע וקוראים במאמראזה של הסוכן הנאחז
"מי בכס מכל עמו אחריות לגודל העם עימו - ויחנך את בניו ואת קהילתו לעמו. מי בכס מכל
עמו אחריות ובורל העם עימו - ויעל".